

CLASSIFICACIÓ GENÈRICA: Escultura policromada
OBJECTE: Talla
MATERIAL / TÈCNICA: Talla de fusta policromada i daurada
TÍTOL / TEMA: Mare de Déu del Castell
AUTOR: Desconegut
DATA / ÈPOCA: Segle XIV
DIMENSIONS: 93 x 30 x 18 cm
PROCEDÈNCIA: Església de Santa Maria, Agramunt (Urgell)
LOCALITZACIÓ: Museu de Lleida Diocesà i Comarcal, Lleida (Segrià)
NÚM. INVENTARI: 784 i 337
NÚM. DE REGISTRE DEL CRBMC: 11815
COORDINACIÓ: Josep Paret
RESTAURACIÓ: Voravit Roonthiva
INFORMACIÓ HISTORICOARTÍSTICA: Pons Farré, J., *Beata Maria Acrimontis: notes històriques de l'Església Major d'Agramunt*, Barcelona: Spes, 1936
ANY/S DE LA RESTAURACIÓ: 2012

La recuperació de la Mare de Déu del Castell d'Agramunt

La talla de la Mare de Déu amb el nen és una imatge medieval, probablement del segle XIV. Inicialment, presidia la capella del castell dels senyors d'Agramunt, fins que al segle XVIII va passar a l'església de Santa Maria, on es va venerar fins a la Guerra Civil. Arran del conflicte va desaparèixer i durant molts anys es va donar per perduda, fins que, a l'any 2009, una veïna d'Agramunt va localitzar i identificar la talla a les sales de reserva del Museu de Lleida.

L'estat de conservació de la talla era molt deficient: patia greus problemes d'estabilitat, provocats per una sèrie de factors i mecanismes d'alteració que l'havien afectada estructuralment, agreujats per unes condicions mediambientals extremes. Aquestes condicions severes havien afavorit l'aparició d'activitat biològica –xilòfags, tèrmits, fongs...–. Els factors antròpics també havien col·laborat en la seva degradació en forma d'agressions, mutilacions, manipulacions i intervencions inadequades.

La peça presentava a tota la base una pèrdua considerable de suport de fusta causat per un atac sever d'anòbids i fongs. Aquests, en altres zones havien provocat també el debilitament del suport i, en conseqüència, l'aparició d'esquerdes i ruptures, com és el cas de la figura de l'infant, mal fixada i en perill de trencament. Per altra banda, els tèrmits havien afectat també greument la part superior de la imatge de la verge, cosa que va provocar el debilitament del suport de l'àrea del coll i del cap. Aquest debilitament va motivar que, finalment, se separés el cap de la resta del cos.

La policromia que avui presenta, amb importants aixecaments i pèrdues, és una repolicromia dels segles XVIII o XIX, feta amb una tècnica mixta: una pintura al tremp amb aplicació puntual de dauradura en els vestits i pintura a l'oli a les carnacions.

La intervenció de restauració s'ha encaminat a minimitzar les alteracions i a tornar l'estabilitat estructural que la imatge havia perdut. Així, s'ha unit de nou el cap al cos, mitjançant una espiga de fusta i resina epoxídica de dos components (Balsite®), prèvia consolidació del suport mitjançant impregnació i fins a saturació en superfície amb resina acrílica (Paraloid® B72 al 10% en xilè).

Els aixecaments de la policromia es fixen en calent amb cola de peix, prèvia humectació de l'àrea a tractar amb una solució d'aigua destil·lada i etanol al 50%.

Seguidament, es fa una neteja general, principalment per eliminar la brutícia superficial dipositada al llarg dels anys. Així, es combina el procediment en sec, amb goma d'esborrar, amb l'humit, amb una solució tampó de pH 7 amb quelant feble, segons la dificultat de l'àrea a tractar. S'aprofita l'ocasió i es fan unes petites proves per tal de comprovar si la repolicromia amaga capes subjacents més antigues. Aquestes resulten positives, tot i que les capes inferiors es mostren força fragmentades i presenten un estat de conservació irregular.

Com a presentació final, s'ha protegit la capa pictòrica amb una capa de vernís aplicada a paletina (Paraloid® B-72 al 10% en xilè), s'han reintegrat volumètricament només els espais susceptibles d'acumulació de pols i brutícia, mitjançant pasta de fusta a l'aigua, i s'han reintegrat cromàticament les llacunes amb un to neutre, fent servir aquarel·la i fel de bou.

Finalment, la peça es presenta en una peanya de fusta de cedre tractada i tenyida, feta a mida i adaptada a la irregularitat de la base, que en garanteix la manipulació i li dona una posició estable i adequada a la talla. Aquesta peanya és fàcilment reversible.

Detall del procés de neteja

Mare de Déu abans de restaurar

11815-F

Mare de Déu després de restaurar